

Moramo im pružiti pomoć kada im je potrebna i naučiti ih kako se uči, kako iz gradiva izvući najvažnije, kolika je važnost redovnog učenja i obavljanja svojih obaveza kako ne bi došlo do zasićenja koje je također čest uzrok pada motivacije.

Nerazvijeni osjećaj odgovornosti - odgovornost kod djece se razvija kontinuirano i još od ranog djetinjstva. Dok su još mala djeci treba davati zadatke primjerene njihovom uzrastu npr. učiti ih da spremaju svoje igračke, papuče i sl..

Dalje kako djeca rastu nastavljamo ih poticati na odgovornost tražeći da poštuju dogovor koji smo s njima napravili, ispunjavaju svoje obaveze i sl..

Ukoliko ih naučimo da smo im stalno na raspolaganju i da umjesto njih izvršavamo njihove obaveze (čitanje ili pisanje lektire, pisanje sastava, crtanje radova i sl.) sigurno da će to utjecati na njihov odnos prema školi i svojim obavezama. Imat će manje odgovornosti i biti opušteniji jer znaju da će roditelji uvijek biti tu da umjesto njih urade ono što oni nisu uradili.

Pubertetske "mušice"- (hormoni, pad koncentracije, nesretna ljubav, nezainteresiranosti i sl.).

Loše društvo - utjecaj vršnjaka i norme koje grupa nameće imaju veliki značaj u životu djeteta. Neizbjegljivo je da će vršnjaci imati veliki utjecaj na ponašanje djeteta, tako da ako je među grupom djetetovih vršnjaka aktualno bježanje sa satova veoma lako se može desiti da dijete radi pripadnosti i svog statusa unutar grupe počne bježati sa satova, zajedno s ostalim vršnjacima. Međutim, ne treba zaboraviti da je ipak najvažnije ono što smo mi gradili sa djetetom svih godina. Dobar odnos uz uzajamno uvažavanje, povjerenje, bliskost i otvorenu komunikaciju bit će najbolja prevencija svih poteškoća sa kojima ćemo se susretati u budućnosti. Biti prisutan u životu djeteta će nam omogućiti da na vrijeme primijetimo ono što nam se ne sviđa i pravovremeno djelujemo.

Poticanje unutrašnje motivacije kod djece u krugu obitelji – preporuke za roditelje

- ◊ Pružite djetetu mogućnost izbora i priliku za samoinicijativu jer to potiče unutrašnju motivaciju i omogućava veći osjećaj autonomije!
- ◊ Podržite dijete u onom što ga interesira!

- ◊ Pomognite mu u postavljanju njihovih ciljeva!
- ◊ Potičite ga da vjeruje u svoju snagu i sposobnosti, ohrabrujte ga ako se zaustavi („Znam da ti to možeš.”, „Vjerujem u tebe.”, „Probaj.” i sl.)!
- ◊ Razgovarajte s djetetom o budućnosti!
- ◊ Smanjite strah od neuspjeha. Učenju pristupite kao svečanosti, a ne kao prisilnom radu!
- ◊ Potičite težnju ka uspjehu i očekivanje uspjeha riječima: „Nadam se da će to biti dobra ocjena.”, „Voljela bih.“ i sl., umjesto da zahtijevate i naređujete: „Hoću da sutra bude petica iz testa i ne interesira me ništa drugo!”
- ◊ Budite pozitivni, cijenite i izrazite svoju zahvalnost ne samo za postignuti rezultat već i za uloženi trud. Nekada bez obzira koliko je uloženo truda i učenja na kraju ne bude željena ocjena. Ukoliko dijete kući dočekamo sa riječima osude i kritike zbog loše ocjene to će utjecati na djetetovu unutrašnju motivaciju, na način da će izgubiti volju i želju za učenjem kad i pored svog uloženog truda i rada ocjena nije zadovoljavajuća. Ne smijemo zaboraviti da je i dijete jednako razočarano kao i mi. Važno je pokazati razumijevanje i pohvaliti uloženi trud i biti podrška kako bi na najbolji način poticali unutrašnju motivaciju.
- ◊ Uzor je jako značajan! O uzoru kojeg vi poštujete i čijim vrijednostima se divite razgovarajte sa djecom ili pred djecom.

Identifikacija sa roditeljima ima veliku ulogu u odgoju pa tako i na taj način utječemo na djecu odnosno na njihovu unutrašnju motivaciju. Važno je naglasiti da škola jest važna ali nije najznačajnija u životu djeteta. Dosta vremena provedemo razgovarajući o školskim obavezama i ocjenama, zaboravljajući ono najvažnije, a to je kvalitetno provedeno vrijeme sa djetetom. Trudite se što više vremena provoditi s djecom, družiti se sa njima i zabavljati, pružiti im što više ljubavi jer ćete na taj način odgojiti samopouzdano i sretno dijete koje će postizati bolji uspjeh.

POTICANJE UNUTRAŠNJE MOTIVACIJE ZA UČENJE UNUTAR OBITELJI

U psihologiji se motivacija definira kao stanje u kojem smo iznutra pobuđeni nekim potrebama, porivima, željama ili motivima na određeno ponašanje usmjereno prema postizanju nekog cilja. Motivacija predstavlja sve ono što potiče na aktivnost, što tu aktivnost usmjerava i određuje joj intenzitet i trajanje. Intenzitet motivacije zavisi od temperamento osobe odnosno djeteta, snage motiva, te od atraktivnosti i blizine cilja.

Unutrašnji ljudski faktor koji izaziva odnosno pokreće, usmjerava, održava i obustavlja ljudsku aktivnost naziva se motiv. Postoje razni motivi koji se javljaju unutar nas i koji se svakako razlikuju od osobe do osobe. Sam motiv utječe značajno na intenzitet motivacije jer što je snažniji motiv to nam je cilj važniji, a samim tim smo i više motivirani da ga ostvarimo.

Intenzitet motivacije zavisi i od cilja, njegove atraktivnosti i blizine odnosno koliko nam se određeni cilj čini blizak ili dalek. Ukoliko nam se cilj već na samom startu čini dalek i nedostizan to će sigurno utjecati na našu motivaciju i želju da uopće probamo postići željeni cilj. Važno je krenuti postepeno, odnosno željeni cilj podijeliti na više manjih ali dosežljivih ciljeva. Svaka naša aktivnost tj. naše ponašanje je izazvano određenim motivom. Motivacijski ciklus ponašanja počinje od motiva, nastavlja se instrumentalnim ponašanjem za zadovoljavanjem motiva, pri kojem moramo savladati određene prepreke kako bi došli do cilja. Postizanjem cilja se završava jedan motivacijski ciklus, a nakon nekog vremena s pojmom neke nove potrebe, nagona ili motiva ciklus počinje ponovo. Motivacijski ciklus ponašanja se najčešće prikazuje u obliku zatvorenog kruga.

Motivacija se dijeli na: unutrašnju (intrinzičnu) i vanjsku (ekstrinzičnu).

Unutrašnja motivacija (intrinzična) predstavlja sve ono što nas iznutra navodi na aktivnost i određuje njen smjer, intenzitet i trajanje. Neovisna je o mogućim materijalnim i socijalnim dobitcima. Kada je učenje u pitanju to bi značilo da je učenje motivirano značajkom i interesom za sadržaj učenja. Dakle, možemo reći da kada nešto radimo s ljubavlju i zbog toga što nam to pričinjava zadovoljstvo ili zato što nas to posebno interesira, da to predstavlja unutrašnju motivaciju. Pojedinci koje pokreće unutrašnja motivacija pokazuju daleko više kreativnosti, interesa, uzbudjenja i veću ustrajnost ka postizanju cilja. Primjer unutrašnje motivacije bilo bi dijete koje rado ide na sat tjelesnog ili trenira neki sport zato što to voli i jer mu to pričinjava zadovoljstvo, ili vježba matematiku, jer mu se sviđa taj predmet ili ga posebno interesira. Ukoliko to radi da bi dobilo ocjenu i zadovoljilo želje roditelja tada je riječ o vanjskoj motivaciji.

Vanjska motivacija (ekstrinzična) predstavlja sve ono što nas izvana navodi na aktivnost i određuje njen smjer, intenzitet i trajanje. U potpunosti je ovisna o nagradama tj. mogućim materijalnim i socijalnim dobitcima. Također, vanjska motivacija je pod snažnim utjecajem poticaja ili pritisaka koji dolaze izvana i usmjerena je na ispunjavanje obaveza. Upravo zbog toga vodi površnom pristupu aktivnosti, a često je prisutan i strah od neuspjeha.

Unutrašnja motivacija odražava vlastiti cilj, proizlazi iz vlastitog interesa i želje za novim saznanjem, razvijanjem, istraživanjem i izazovima. Značajna je jer je snažan pokretač i osigurava upornost, zalaganje, trud i usmjerenošću ka cilju bez obzira na prepreke sa kojima se dijete susreće.

Intenzitet unutrašnje motivacije ovisi o nekoliko faktora, traži poticajne uvjete i lako može biti poremećena raznim nepotičajnim uvjetima. Kada govorimo o djeci ovo se najviše odnosi na odgojne postupke roditelja. Dakle, zavisno od toga koji odgojni stil roditelji imaju i na koji način komuniciraju sa svojom djecom, mogu značajno poticati ili sputavati unutrašnju motivaciju djece.

Gruba podjela odgojnih postupaka je na djelotvorne i nedjelotvorne odgojne postupke.

Djelotvorni odgojni postupci su ona ponašanja kojima nježujemo naš odnos s djetetom kao što su jasna i otvorena komunikacija, aktivno slušanje, međusobno uvažavanje i poštovanje.

To su odgojni postupci u kojima se oslanjamо jedni na druge, dogovaramо se i gradimo povjerenje, a ujedno i na najbolji način razvijamo samopouzdanje i samopoštovanje kod djece, te potičemo unutrašnju motivaciju.

Nedjelotvorni odgojni postupci su sva ona ponašanja kojima „ubijamo“ naš odnos sa djetetom. To bi bilo često kritiziranje, napadanje, naređivanje, kažnjavanje, okrivljavanje i prigovaranje. Sve ovo negativno utječe na psihološki razvoj djeteta, na njegovu ličnost, samopouzdanje i samopoštovanje, te značajno utječe na procese samomotivacije.

Primjer:

Ukoliko se djeci često obraćamo rečenicama : „Nikada ništa neće biti od tebe.“, „Nesposoban si.“, „Kako si samo neodgovoran, stalno gubiš svoje stvari.“, „Nisam ni očekivala da će biti bolja ocjena.“, „Glupane.“, „Baš si smotan , pusti mene ja ču to uraditi“, ... štetimo djetetu više nego što to možemo zamisliti.

Omalovažavajući i podcenjujući dijete ubijamo njegovo samopouzdanje i samopoštovanje. Dijete se osjeća krivo, odbačeno, nevoljeno, te osjeća nepravdu. Ukoliko se to konstantno ponavlja djeca će se naviknuti da se tako osjećaju, prestat će da se trude i počet će da vjeruju da ne mogu više i bolje.

Često čujemo od djece koja imaju loš školski uspjeh, da ne žele da se trude kada oni svakako ne mogu bolje, i da bez obzira kakav uspjeh postigli, roditelji neće biti zadovoljni s njima.

Nemojte nikada zaboraviti da je djeci važno da ispune vaša očekivanja i da vas učine ponosnim i sretnim. Zato je važno pohvaliti ne samo dobar rezultat već i uloženi trud. Umjesto stalnog kritiziranja i podcenjivanja koji u potpunosti „ubijaju“ unutrašnju motivaciju, budite motivirajući roditelj. S obzirom da se u osnovi unutrašnje motivacije i za njeno nastajanje nalaze osjećaj kompetentnosti „ja to mogu“, osjećaj neovisnosti odnosno autonomije „ja to mogu sam“, i pozitivna slika o samome sebi, motivirajući roditelj ohrabruje, pohvaljuje i zanima se za postupke djeteta, te prihvata i potiče djetetovu individualnost.

.Pomaže mu da razvije samopouzdanje i unutrašnju motivaciju, šaljući mu bilo ponašanjem ili riječima poruke: Vjerujem ti i vjerujem u tebe; Ja te slušam; Brinem se o tebi i za tebe; Jako si mi važan; Znam da ti to možeš; Važno je trudit se; Ja te razumijem.

Za poticanje unutrašnje motivacije, osim prethodno navedenih poruka potrebno je :

- Ponuditi pomoći djetetu u traženju rješenja ;
- Podučiti dijete kako se traže rješenja ;
- Ohrabriti dijete, pomoći mu u traženju i zbara ;
- Biti uz dijete ;
- Prihvatići mogućnosti svog djeteta ;
- Dijete nikada tjelesno kažnjavati.

UOBIČAJENI UZROCI PADA MOTIVACIJE

Najčešće se događa da roditelji o djetetovom ponašanju misle jedno dok se iza njega krije nešto sasvim drugo. Uobičajeni uzroci pada motivacije i averzije prema učenju su:

Pobuna protiv roditelja – najčešće se javlja kada je prisila kao odgojni metoda dominantna u odgoju djeteta. Ukoliko dijete često prisiljavamo na nešto, namećemo svoje mišljenje, mnogo očekujemo i strogo ga nadziramo, te koristimo rečenice kao što su: „Uradi kako ja kažem!“, „Ne interesira me što ti misliš.“, „Želim da sutra bude petica iz pismenog!“, teško da ćemo postići bilo kakav uspjeh. Naprotiv! Sama činjenica da nas neko na nešto prisiljava stvara odbojnost prema tome i umanjuje želju da bar pokušamo, a tako je i sa djecom.

Moguće je da djeca iz straha budu poslušna i uspješna u školi ali se može desiti da u jednom određenom trenutku (najčešće u periodu puberteta) počinju prkositi roditeljima i ne žele učiti. Djeca ponekad namjerno provokiraju svoje roditelje lošim školskim uspjehom, jer je to kako kažu jedini način da prkose i nerviraju svoje autoritarne(stroge) roditelje.

Pobuna protiv sustava – dešava se često zbog zastarelog sustava obrazovanja i načina predavanja. Obično motivacija kod djece pada kada se nagomilava sadržaj koji trebaju savladati, kada trebaju učiti napamet, zbog zastarjele tehnike poučavanja i slično. Istina je da su to problemi koje ne možemo riješiti ali je zato važno da budemo tu za svoju djecu i da oni u nama vide podršku.